

Број/Број: 03/1-50-1-9-29/08
Сарајево/Sarajevo, 20.11. 2008.

Члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ

ПРЕДМЕТ: Информација о одржаној радионици о теми: „Стање у области наоружања и муниције у БиХ“, Бихаћ, 28-30.10.2008.
Веба акт број: 03/1-50-3-1097/08

У организацији Заједничке комисије за одбрану и безбједност и уз подршку УНДП-ја у Босни и Херцеговини, у Бихаћу је од 28. до 30. октобра 2008. одржана радионица о теми: „Стање у области наоружања и муниције у БиХ“.

Радионица је одржана с циљем сагледавања тренутног стања у области малог и лаког наоружања и муниције, начина и времена потребног за рјешавање вишка овог наоружања, информисања о улози и значају донираних средстава за рјешавање тог вишка, те надлежности и односа појединих институција у овој области.

У раду радионице учествовали су представници:

- Заједничке комисије за одбрану и безбједност: Бранко Зрно - предједавајући, Јозо Крижановић, Адем Хускић и Иво Миро Јовић - чланови, те Драгица Хинић - секретар, Жељко Грубешић - стручни савјетник и Јовица Катић - стручни сарадник;
- Предсједништва БиХ – Ђуро Бороња, савјетник члана Предсједништва из српског народа, и Жељко Кнез, савјетник члана Предсједништва из хрватског народа;
- Министарства одбране – Трпимир Ребац и Марио Шего;
- Заједничког штаба и оперативне команде ОСБиХ - бригадни генерал Мирсад Гутић, генерал-мајор Анто Јелеч, пуковник Небојша Суботић, пуковник Славко Гарић и пуковник Мусад Халиловић;
- Министарства иностраних послова – Момир Брајић;
- Министарства безбједности – Зијо Кадић;
- Министарства спољне трговине и економских односа – Берин Курспахић;
- Граничне полиције БиХ – Винко Думанчић, директор, и Јозо Ћорлука;
- Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА) – Љубан Главочевеић;
- НЦБ ИНТЕРПОЛ – Верица Трбић;
- Федералне управе Цивилне заштите – Мухамед Печенковић;
- Републичке управе Цивилне заштите РС – Драган Тупајић;
- Полиције Брчко Дистрикта – Фахрудин Селимовић
- УНДП-ја – Кристин Мекнаб, резидентни представник, Амна Бербић и Сеид Турковић;
- ОЕБС-а - бригадни генерал Улрих Хајдер, Јасна Драгичевић, Јуриј Падун и Пјер Франсоа Лемар;
- ЕУФОР-а – Ервин Кауер;
- Европске комисије – Мајкл Дохерти;
- Штаба НАТО-а - Даниел Сарацино, Молина Цапила, Лејла Хаџихасановић;

- ОХР-а –Пјер Нормарх.

29. октобар 2008. године

Након поздравног обраћања, радионицу је отворио **Бранко Зрно**, предсједавајући Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, истакавши очекивања и њене циљеве. Навео је да Босна и Херцеговина има озбиљан проблем са складиштењем и чувањем наоружања и муниције у смислу постојања вишка, безбједности и објективне опасности, те оптерећења за даљи процес реформи у ОСБиХ. Као приоритетне проблеме који захтијевају хитно рјешавање истакао је пренос власништва, управљање залихама, план проширења капацитета за делаборацију, допуну и доградњу законских прописа у области производње, чувања и складиштења наоружања и војне опреме, те превоза опасних материја и војне опреме.

Учесницима радионице уводним излагањем обратила се и **Кристин Мекнаб**, резидентни представник Канцеларије УНДП-ја у Босни и Херцеговини. Она је поздравила иницијативу за одржавање ове радионице и нагласила да УНДП жели да у рјешавању проблема великих количина муниције и наоружања у БиХ ради заједно са домаћим властима. Обећала је финансијску помоћ од УНДП-ја како би се ефикасно ријешило проблем вишак малог и лаког наоружања, али и замолила домаће представнике да постигну политичку сагласност у рјешавању овог проблема.

Након уводних обраћања одржане су презентације у складу са утврђеним програмом радионице.

Пуковник Марио Шего, представник Министарства одбране БиХ, одржао је презентацију о теми: *„Увод у наоружање и муницију ОСБиХ – количине, системи, стање, проблеми, планови”*.

У својој презентацији навео је да нису прописани борбени комплети муниције за свако појединачно наоружање које остаје у опремању ОСБиХ и, посебно, да нису одређени нивои залиха муниције. Без прецизирања ових количина није могуће одредити колико ће муниције из категорије “перспективног” бити евентуални вишак. Као кључни проблем у рјешавању ове проблематике и било каквом озбиљнијем планирању у поступању са вишком наоружања и муниције није ријешено питање власништва над овим средствима.

Навео је да је предлог експертног тима (у проширеном саставу) за рјешавање вишка наоружања и муниције за Оружане снаге БиХ упућен 23. 07. 2008. године у Предсједништво, ради давање сагласности.

Говорећи о процјени вишка SALW-а и МЕС-а истакао је сљедеће:

НАОРУЖАЊЕ

ПЕРСПЕКТИВНО.....	22.651 ком.
НЕПЕРСПЕКТИВНО.....	99.041 ком.
Укупно.....	121.692 ком.

МУНИЦИЈА (МЕС)

ПЕРСПЕКТИВНО.....	6.000 тона
НЕПЕРСПЕКТИВНО.....	25.000 тона
Укупно.....	31.000 тона

У презентацији је истакао и да са проласком времена расте опасност од могућности спонтане експлозије, те навео да се стање муниције означава са три степена ризика:

- ниски, за муницију стару до 15 година, која се налази у оригиналним паковањима,
- средњи, за муницију старију од 15 година, која је враћено са терена, те

- високи, за муницију старију од 15 година, које се не налази у оригиналним паковањима.

Просјечна старост залиха наоружања у БиХ је преко 20 година, те спада у зону високог ризика.

Други дио његове презентације односио се на тему: **„Увод у складишта за наоружање и муницију– распоред, стање, проблеми, планови”**

Навео је да је одлуком Предсједништва БиХ дефинисано укупно 69 перспективних локација за стационарање МОБиХ и ОСБиХ. Од тога је седам складишта муниције (класа V и VII), и то:

- пет локација је за складиштење муниције и минско-експлозивних средстава (класа V)
- двије локације за складиштење наоружања (класа VII)

Од укупно 105 неперспективних локација (53 локације незапосједнуте, а 52 локације обезбјеђује ОСБиХ) 15 локација су неперспективна складишта муниције и минско-експлозивних средстава. Наоружање је ускладиштено, односно размјештено скоро на свим локацијама ОСБиХ.

Приказујући стање муниције и минско-експлозивних средстава на перспективним локацијама, навео је шест перспективних локација: „Габела“ (Чапљина), „Крупа“ (Хацићи), „Грабеж“ (Бихаћ), „Кула 1“ и „Кула 2“ (Мркоњић Граг) и „Козловац“ (Тузла). На овим локацијама смјештено је 12.634 тоне муниције у 92 објекта, укупног складишног простора од 21.785 м³. Навео је да је НАТО за ове локације утврдио и одређене стандарде. Анализом је закључено да све локације у потпуности задовољавају контролу приступа, катанце и контролу кључева, безбједност контролних јединица, те одговорност. Дјелимично испуњавају стандарде НАТО-а који се односе на ограђивање простора, физичке запреке, интерне комуникације, те услове у складиштима, док у потпуности не испуњавају стандарде у вези са надзором и расвјетом.

Говорећи о неперспективним локацијама, наведено је да се на 16 локација чува 20.673 тоне муниције, у 175 објекта, укупног складишног простора од 71.947 м³.

Као предлог мјера које је неопходно предузети, истакао је сљедеће:

- инвентурни попис свих средстава
- класификовање све муницију по квалитету (означавање стања)
- одређивање приоритета према опасности
- пренос исправне неперспективне муниције
- управљање залихама по бројевима партија (лотова)
- успостављање система надзора.

Трпимир Ребац, представник Министарства одбране БиХ, одржао је презентацију о теми: „Препоруке и планови за будуће складиштење оружја и муниције“

У својој презентацији приказао је изгледе будућег и нове концепте складишта муниције, са свим њиховим заштитним баријерама. Као примјери оваквих складишта приказана су складишта муниције у Пинк Вотеру, у Тенесију, те ојачани бетонски модули РФИ штита. Дотакао се и питања почетне активности мјерења температуре и брзине струјања ваздуха у складишту, РФ комуникације у складишту, концепта операција са муницијом, секвенце кретања муниције током животног вијека, као и напредног модела паковања муниције, гдје је наведено да је тежиште савременог менаџмента са муницијом усмјерено ка употреби заједничког модуларног/интермодалног контејнера и платформе са интегрисаним системом за налажење предмета. У даљој презентацији приказани су изгледи модуларног контејнера за муницију, примјер модуларне платформа за утовар, те технолошки концепти модерног транспорта муниције и развијени концепти паковања муниције (тзв. СЦЛ концепт).

Навео је да животни циклус муниције зависи од услова окружења у свим фазама, те да су температура и влажност окружења изузетно значајни за процјену животног вијека муниције. У презентацији је представљен и тзв. *Мопорас* систем паковања минобацачке муниције са свим његовим предностима: један човјек умјесто двојице (постојећи систем) елиминише непотребно вишеслојно паковање, смањује 62% масе паковања, 100% је компатибилан са постојећим системима за стокирање и са транспортним платформама, омогућава брз и једноставан приступ муницији, једноставније препакирање муниције, у складу је са концептом неосјетљиве муниције, смањује трошкове паковања, смањује број операција паковања и укупне трошкове, а паковање са муницијом може се држати до 20 година у магацину и до двије године ван магацина.

Као закључак навео је да развој нових лаких система за паковање муниције постаје један од основних циљева модерних армија у њиховој трансформацији ка мањим и флексибилнијим оружаним формацијама са способношћу да се брзо развију са знатном борбеном моћи. Нови концепт паковања треба прије свега да смањи трошкове животног вијека муниције, да продужи њен вијек, смањи масу паковања, смањи масу логистичких трошкова у фазама руковања и транспорта и да побољша безбједност у цјелокупном процесу менаџмента са муницијом.

Пуковник Марио Шего, представник Министарства одбране БиХ, одржао је и презентацију о теми: **„Пројекти редуцирања вишка наоружања и муниције; Пројекти смањења и санације војних складишта”**

Он је рекао да се, уважавајући усвојене приоритете, тренутно уклања нестабилна муниција ради подизања степена безбједности складишних објеката на виши ниво, са крајњим циљем затварања појединих локација.

Планом уклањања нестабилне муниције предвиђено је да се на локацији Унис Претиса уништи 3 347,20 тона, а на локацији ТРОМ Добој укупно 2 398 тона муниције. Укупни трошкови за ова уништења износили би 769.777,32 КМ.

На основу Плана Министарства одбране БиХ за уклањање нестабилне муниције у 2007/2008. години и Одлукама МОБиХ у периоду од 01. 01. 2007. године до 30. 09. 2008. године, делаборацијом и детонацијом на полигонима извршено је уништење укупно 3.390 тона нестабилне муниције и минско-експлозивних средстава.

Као проблематика смањења броја локација ЛСМ наведено је:

- Недостатак слободног складишног простора за иницијално прегруписање вишка муниције са перспективних на неперспективне локације;
- Ограничени капацитети за уклањање муниције и МЕС-а методом делаборације у фабричким капацитетима (чиме би се обезбиједио слободан складишни простор прије свега на перспективним локацијама);
- Непотребни ризици транспорта и дуплирани трошкови у случају груписања вишка и неперспективне муниције на мањем броју локација (неперспективних), јер би се та иста средства у коначници поново морала транспортовати на локацију коначног уклањања;
- Ограничени транспортни капацитети у ОСБиХ уз уважавање чињенице да је у току пројекат уклањања нестабилне муниције (око 5.740 тона).

Као кораци које треба предузети наведено је:

- Предузимање свих неопходних мјера око усаглашавања и добијања коначне сагласности од Предсједништва БиХ на Предлог начина рјешавања вишкова који је МОБиХ већ упутио на разматрање;
- Усвајање пословника о раду комисије за рјешавање вишка;
- Именовање комисије за рјешавање вишка;
- Поступање по одлуци Предсједништва БиХ о реализацији старих дугова;

- Израда Акционог плана за реализацију преосталих старих уговора који су склопљени у пријашњем МОРС-у;
- Реализовање преосталих старих уговора;
- Приступање ревизији пројекта контроле малог и лаког оружја у БиХ, САЦБиХ;
- Израда плана уништавања сувишног наоружања и МиМЕС-а након што Предсједништво БиХ усвоји предлог;
- Спровођење процедуре јавног тендера за продају наоружања и МиМЕС-а након што Предсједништво БиХ усвоји предлог;
- Реализовање новопотписаних уговора – извршавање испорука;
- Разматрање набавке специјалних возила за превоз муниције и повећање броја возила са АДР сертификатима уз сертификавање довољног броја возача;
- Планирање више средстава у буџету за наредне године за пројекте делаборације.

Сеид Турковић, представник УНДП-ја у БиХ, у својој презентацији под називом „*Пројекти уништавања наоружања и муниције у БиХ*”, осврнуо се на конкретне показатеље и проблеме који прате овај процес. Изазови који су пред УНДП-јем стајали 2004. у вези са овим проблемом огледали су се у томе да су у Босни и Херцеговини постојале огромне залихе застарјелог, неперспективног оружја. 16% бх. домаћинстава посједовало је нелегално оружје. Обезбјеђивање тог оружја и данас је терет за државни буџет, а лоше обезбјеђивање и нестабилност муниције озбиљне су пријетње за безбједност. Отежане су и прилике за продају оружја због велике понуде сличног застарјелог оружја од других земаља Источне Европе.

УНДП на овом пољу свој рад заснива на три компоненте: институционалном јачању, уништавању вишка наоружања, те уништавању вишка муниције. Као резултат институционалног јачања, донесена је Државна стратегија за контролу малог оружја и лаког наоружања, а Савјет министара БиХ усвојио је предлоге нових закона - Закона о оружју, Закона о контроли кретања оружја и војне опреме, те је реализован пилот пројекат за прикупљање оружја (координиран и паралелно спроведен у оба ентитета). Као резултат уништавања вишка наоружања наведено је да је 95.000 комада оружја уништено, те да је набављена пећ за уништавање малокалибарске муниције. Говорећи о уништавању вишка муниције, истакао је да је 5.000 тона муниције у процесу делаборације. Унапријеђена су постројења за делаборацију у Унис Претису, полигони за уништавање муниције у Калиновику, а спроведена је и обука официра ОСБиХ о уништавању муниције и набавка опреме.

Активности УНДП-ја на овом пољу подржали су: Европска комисија (2,7 милиона евра), Краљевина Шведска (160.000 евра), Краљевина Данска (200.000 евра) и Уједињено Краљевство (700.000 евра).

Зијо Кадић из Министарства безбједности БиХ презентовао је „*Закон о оружју и Централни регистар оружја*”. На почетку своје презентације осврнуо се на правне изворе овог закона, као и на његов значај усклађивања са Директивом ЕУ. Доношењем овог закона врши се хармонизација са комунитарним правом, успоставља се јединствени правни оквир у области оружја и муниције, усаглашава процес лиценцирања и издавања дозвола за ношење оружја, те се побољшава, унапређује и успоставља јединствени регистар оружја. Њиме се врши и идентификовање и регистравање свих ималаца оружја, укључујући овлашћене увознике и продаваче, затим унапређење увозних и извозних политика из области оружја и муниције, те јачање борбе против нелегалне трговине оружја намијењеног за цивилну употребу. Спречава се дистрибуција регистрованог оружја на црном тржишту, те унапређује безбједносна политика у цјелини.

У рад радне групе за израду овог закона укључени су: Министарство безбједности БиХ, које је координатор, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Министарство иностраних послова БиХ, Министарство одбране БиХ, ДЕИБиХ, Полиција Брчко Дистрикта

БиХ, МУП Федерације БиХ, МУП Републике Српске, те од међународних организација: ОХР, ЕУПМ, УНДП и НАТО.

Основни принцип на којима се заснива Закон о оружју јесте принцип правног уређења, држања, ношења, сакупљања, поправљања, производње, означавања и промета оружја и принцип усаглашавања легислативе са конвенцијама УН-а и европским директивама.

Законом о оружју обухваћено је:

- Пооштравање критеријума за издавање одобрења за набавку оружја
- Обученост за руковање ватреним оружјем од стране овлашћене организације
- Посебна дозвола за ношење оружја
- Услови обуке за руковање ватреним оружјем
- Услови и начин обуке и програм обуке за руковањем ватреним оружјем
- Обрасци захтјева и одобрења за издавање оружног листа
- Обрасци за евиденцију
- Забрана издавања оружног листа лицима која су душевно болесна, осуђивана за кривична дјела и против којих се води кривични или прекршајни поступак
- Могућност одузимања оружја и муниције, оружног листа односно одобрења за држање трофејног оружја

Законом о оружју прописане су и пооштрене прекршајне санкције и оне предвиђају новчане казне од 2.000.00 до 100.000.00 КМ.

Љубан Главочевић из Државне агенције за истраге и заштиту – СИПА, презентовао је „*Стање у области наоружања и муниције у БиХ*“. Навео је да у Босни и Херцеговини данас не постоје стратегија и акциони план за борбу против незаконитог посједовања и трговине оружјем, муницијом и војном опремом на нивоу полицијских агенција. У својој презентацији дефинисао је опште карактеристике организованог криминала, те услове који погодују настанку и развоју организованог криминала у БиХ, као и појавне облике организованог криминала у БиХ. Као један од ових облика наведен је и недозвољен промет оружјем и војном опремом. Овај промет је инкриминисан Кривичним законом БиХ и спада у групу кривичних дјела против човјечности и вриједности заштићених међународним правом. За ово дјело предвиђена је затворска казна у трајању од једне до 10 година, а за онога ко организује криминалну групу за извршење наведеног кривичног дјела затворска казна у трајању од 10 година или дуготрајни затвор. Измјенама и допунама КЗ-а наведеним чланом обухваћени су и материјали двојне намјене. Као фактори који су утицали на пораст ове врсте криминалитета наведени су: преостало војно наоружање и МЕС из претходног рата, затим отежана контрола на државној граници БиХ због великог броја неконтролисаних прелаза, недовољна материјално-техничка опремљеност полицијских агенција, те недовољна сарадња и размјена информација између полицијских агенција.

СИПА обавља послове откривања и идентификације појединаца и група укључених у неовлашћени промет оружја и војне опреме, затим прикупљања и провјере сазнања о незаконитом извозу оружја и војне опреме предузећа која се баве овом дјелатношћу, документовања и доказивања конкретних незаконитих радњи у вези са трговином оружјем и војном опремом, те примјене посебних истражних радњи у доказивању наведених криминалних активности, у првом реду симулирани откуп, надзирани превоз и испорука предмета кривичног дјела, прикривени истражитељ и др.

У јулу 2008. године спроведена је оперативна акција симулираног откупа опојне дроге хероин на подручју Херцеговине, при чему је откупљено укупно 6 кг хероина. Ухапшена су два лица која су уз извјештај о почињеним кривичним дјелима прослијеђена Тужилаштву БиХ. Током претреса стамбених објеката пронађена је и значајна количина муниције, ручних бомби, аутоматског оружја, ручни ракетни бацач и др., што указује на евидентну повезаност злоупотребе опојних дрога са кријумчарењем оружја.

Половином октобра ове године спроведена је свеобухватна акција на подручју Кантона Сарајево, Средњобосанског и Зеничко-добојског кантона, те на подручју Бањалуке.

Обављени су претреси на укупно осам локација и пронађена је велика количина муниције, електрично-детонаторских каписли, ручних бомби, аутоматског наоружања, пиштоља и ручних бацача ракета. Ухапшено је укупно пет лица која су уз извјештај о почињеном кривичном дјелу предата Тужилаштву БиХ, а против свих осумњичених одређена је мјера притвора у трајању од 30 дана. У неколико слајдова приказани су резултати ове двије акције.

Јозо Ђорлука из Граничне полиције БиХ презентовао је *„Стање у области наоружања и муниције у БиХ“*. У својој презентацији упознао је учеснике радионице са шемом покривености државне границе, распоредом теренских уреда ГПБиХ, јединицама Граничне полиције БиХ, те граничним прелазима са Републикама Србијом, Хрватском и Црном Гором. Говорећи о законским оквирима, наведено је да је пренос оружја преко државне границе дефинисан Законом о надзору и контроли преласка државне границе, од члана 44. до члана 56. Истакнуто је још и да је Одлуком о одређивању граничних прелаза за промет оружја и војне опреме, опасних експлозивних и радиоактивних материја, у друмском саобраћају за овај промет предвиђено осам прелаза, у ваздушном саобраћају – четири гранична прелаза, док је у жељезничком саобраћају предвиђено седам граничних прелаза. Навео је и да је за овакав промет кроз ентитете потребна дозвола у форми рјешења надлежних ентитетских органа оба ентитета. Говорио је и о примјени члана 36. Закона о надзору и контроли преласка државне границе, који се односи на улазак припадника страних служби безбједности, затим члана који се односи на улазак ловаца са оружјем након претходне најаве, те на контролу терета коју врши Гранична полиција БиХ и Управа за индиректно опорезивање БиХ.

Берин Курспахић из Министарства спољне трговине и економских односа презентовао је *„Праксе лиценцирања извоза и увоза у БиХ“*. Навео је да су Законом о извозу и увозу оружја и војне опреме и контроле извоза производа двојне намјене обезбијеђени јединствени принципи издавања дозвола за извоз и увоз оружја на државном нивоу. Дозволе за извоз оружја и војне опреме издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, уз обавезну претходну регистрацију. Вријеме важења дозволе је 12 мјесеци. Рок за издавање дозвола је 30 дана, колико траје управни поступак. Дозволе за извоз могу бити појединачне, опште и глобалне.

Према Законом прецизираним дужностима и обавезама министарстава на државном нивоу, у погледу учешћа у издавању дозвола за извоз и увоз оружја и војне опреме, Министарство иностраних послова БиХ води рачуна о: забранама и санкцијама Савјета безбједности УН-а, ОЕБС-а, преузетим међународним обавезама, спољнополитичким интересима и специфичним интересима БиХ у односу на стратешке спољнополитичке партнере БиХ, кодексу понашања Европске уније о поступању код извоза, те принципу неширења оружја за масовно уништавање. С друге стране, Министарство безбједности БиХ потврђује да издавање дозволе неће угрозити јавну безбједност унутар Босне и Херцеговине, док Министарство одбране БиХ потврђује да издавање дозволе неће угрозити одбрамбену безбједност Босне и Херцеговине.

Успостављена је сарадња са Управом за индиректно опорезивање БиХ, Граничном полицијом, СИПА-ом и ОБА-ом. Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (МСТЕОБиХ) успоставља базу података о свим издатим дозволама и доставља извјештај Парламентарној скупштини БиХ, односно континуирано извјештава надлежне цивилне и органе власти Босне и Херцеговине. На тај начин обезбиједила се транспарентност у обављању ових послова, што доприноси јачању угледа Босне и Херцеговине и омогућава проширење међународне сарадње у овој области.

У МСТЕОБиХ инсталиран је систем *TRACKER*, као и у другим министарствима и институцијама које учествују у процесу издавања дозвола и контроли извоза оружја и војне опреме. Инсталирањем овог система омогућено је уношење и скенирање све документације поднесене уз захтјев. Уносе се и сви подаци о фирми извозника, увозника, посредника, адресе, имена овлашћених лица, профактуре, роба и регистрације за промет оружја и војне

опреме. Систем *TRACKER* омогућава вршење разних претрага и провјера за све учеснике у послу. У овом систему похрањени су подаци за све произвођаче војне индустрије и њихов производни програм.

Законом су обухваћене и клаузуле о одузимању издате дозволе у сљедећим случајевима:

- Ако се утврди да је исправа била издата на основу нетачних или непотпуних података, а да је подносилац захтјева знао или је морао знати да су ти подаци нетачни и непотпуни,
- Ако настану околности или ако дође до нових сазнања која би, да су постојала или да се знало за њих у вријеме разматрања захтјева за издавање дозволе, довела до тога да захтјев за издавање дозволе буде одбијен,
- Ако се издата дозволе не користи у намијењене сврхе,
- Ако правно лице не послује у складу са одредбама Закона и других законских и подзаконских прописа,
- Ако правно лице онемогућава спровођење надзора.

МСТЕОБиХ може обавијестити друге државе о сваком одбијању издавања дозволе односно одузимања дозволе за извоз, наводећи земљу одредишта, крајњег корисника и крајњу употребу. Уколико МСТЕОБиХ има сазнање да је једна од држава чланица ОЕБС-а одбила да изда исправу за сличан спољнотрговински промет током претходне три године, консултује се са том државом.

Након окончаних презентација, отворена је расправа о бројним питањима, из које је проистекло неколико закључака о којима ће се Заједничка комисија изјашњавати на својој сједници.

30. октобар 2008. године

Момир Брајић, представник Министарства иностраних послова БиХ и предсједавајући Координационог одбора за мало оружје и лако наоружање (SALW), говорио је о темама: *„Правни оквир, структура, задаци, активности и резултати рада одбора”*, те *„Увод у Стратегију и Акциони план контроле лаког наоружања у БиХ”*. У свом излагању, навео је да је проблем SALW-а проблем с којим се Босна и Херцеговина сусреће након завршетка рата, усљед велике количине заосталог наоружања, како код оружаних снага, тако и код цивила, а координациони одбор се бави рјешавањем овог проблема. Координациони одбор (КО) чини дванаест чланова. Једанаест чланова су представници институција које се баве овим проблемом. Рад КО био је до сада усмјерен на сарадњу са владиним и невладиним организацијама, а у сарадњи са УНДП-јем је у неколико наврата до сада учествовао у активном прикупљању финансијских средстава за рјешавање питања SALW-а путем донаторских конференција. КО је учествовао и у изради Извјештаја о стању SALW-а у БиХ. Резултати који су до сада постигнути постављају у прави колосијек системски приступ рјешавању овог проблема те процес иде у правом смјеру. Оцијењено је да је ситуација у вези с питањем SALW-а слична у свим држава југоисточне Европе, а исти су и путеви за рјешавање овог проблема, те да је БиХ можда чак и у потенцијалној предности над својим сусједима, јер у рјешавању овог проблема има помоћ представника међународне заједнице.

Присуство великих количина оружја и војне опреме, као и промет и трговина SALW-ом је повезана са организованим криминалом, што је био разлог за израду стратегије којом ће се приступити рјешавању овог проблема. То подразумијева укључивање цјелокупне бх. јавности и институција власти у овај процес.

Говорећи о проблемима с којим се органи власти у БиХ данас сусрећу, наведено је да у држави не постоје цивилни закони који регулишу набавку и ношење оружја. Такви прописи постоје на ентитетским нивоима, а у Федерацији БиХ су они спуштени још и на нивоу кантона, што је додатна отежавајућа околност. Ипак, наведено је да се у парламентарној процедури налази неколико закона који би на директан или индиректан начин могли

ријешити ово питање на државном нивоу. Такође је наглашено да је на нивоу БиХ потребно што прије направити централни регистар за SALW.

КО је спроводио и активности које су усмјерене ка јачању свијести грађана, за које је наглашено да треба да представљају примарну категорију у раду свих институција које се баве овим питањем, јер у највећем броју страдају дјеца која долазе у додир са овим наоружањем. На том путу КО има помоћ невладиних организација и Међународне заједнице у БиХ. КО активно сарађује са УНДП-јем, ОЕБС-ом, НАТО-ом, ЕУФОР-ом и ЕУПМ-ом с циљем искорјењивања нелегалне трговине SALW-а.

На крају је наведено да је Босна и Херцеговина 2006. године потписала Женевску декларацију о оружаном насиљу и тако приступила групи од 42 земље потписнице.

Генерал Урлих Хајдер из Мисије ОЕБС-а у БиХ презентовао је релевантне документе ОЕБС-а. Он је рекао да су партнерске земље спремне да помогну Босни и Херцеговини у постизању њених циљева у вези с рјешавањем вишка SALW-а. Земље чланице ОЕБС-а постигле су договор у вези с вишком наоружања, у смислу његовог уништења. Позвао је да се уложе већи напори како би био отклоњен ризик и опасности за дјецу изазване држањем лаког оружја и других минско-експлозивних средстава. Изразио је спремност да са Заједничком комисијом и УНДП-јем ради на промоцији овог, али и других питања. Навео је позитиван примјер који Мисија ОЕБС-а има у вези с овим питањем са властима у Црној Гори.

Навео је да је у документу ОЕБС-а о малом оружју и лако наоружању наведено да је превелика дестабилизирајућа акумулација и неконтролисано ширење SALW-а допринијело интензитету и трајању оружаног сукоба на територији БиХ. Рекао је да је међународна заједница у БиХ забринута због овог питања, јер оно представља пријетњу и опасност за грађане БиХ. Овим документом државе чланице су се обавезале на смањење неконтролисаног ширења SALW-а.

Комплетно једно поглавље овог ОЕБС-овог документа бави се питањима управљањем складиштима и редукацијом вишка. Конкретна помоћ ОЕБС-а предвиђена је у документу ОЕБС-а о складиштима конвенционалне муниције, у којем је видљиво да земље партнери препознају пријетњу коју носе ова складишта.

У презентацији је наведен примјер Републике Молдавије која се Секретаријату ОЕБС-а у Бечу обратила захтјевом за техничку и финансијску помоћ како би се ријешило питање вишка малог и лаког наоружања, које је било пријетња за њену безбједност. Ова питања се унутар ОЕБС-а расправљају прво у оквиру Одбора за безбједност и сарадњу, затим се разматра потреба слања стручњака на терен, а након тога се разматрају финансијски издаци за овакав захтјев и одређује се конкретан финансијски план, те предузимају конкретне радње. У два видео-клипа и неколико фотографија приказани су конкретни примјери руковања застарјелим наоружањем.

Ервин Кауер из ЕУФОР-а истакао је значај организовања радионице о овој теми. ОЕБС, НАТО и ЕУФОР су међународне организације које се у Босни и Херцеговини баве питањем малог и лаког наоружања. ЕУФОР пружа помоћ у рјешавању овог проблема како би у Босни и Херцеговини степен безбједности био на још вишем нивоу. Рекао је да Европска комисија сматра правим изазовом за Оружане снаге БиХ чињеницу да у БиХ постоји 25.000 тона вишка наоружања и муниције. Захвалио се организаторима овог скупа и изразио задовољство што су чланови Комисије на путу стварног препознавања проблема у вези с овим питањима.

Након презентација и расправе која је вођена, завршним излагањем учесницима радионице обратио се **Бранко Зрно**, који је дао осврт на цијели њен ток. Као отежавајућу околност навео је заједничку сједницу оба дома ПСБиХ, која се одржавала у исто вријеме кад и радионица, а која је била заказана након заказивања термина одржавања радионице. Та чињеница је главни разлог што на овој радионици није учествовао ниједан министар нити њихов замјеник, те неколико чланова Заједничке комисије за одбрану и безбједност. Убудуће

треба да на оваквој радионици учествују министри, како би могли одговорити на одређена питања и како би се избјегло доношење беспотребних закључака. Сви присутни су препознали стварни проблем и сви се са овим проблемом сусрећу на свом радном мјесту и у својим пројектима. И у будућности ће Босна и Херцеговина имати проблема са огромним количинама оружја, које су некада биле залихе, а данас представљају велику опасност за околину и друштво у БиХ у цјелини, за имиџ земље и њене развојне пројекте. Нагласио је да овдје нема мјеста калкулацијама, јер се током радионице од генерала ОСБиХ могло чути како је од постојећих количина наоружања максимално 10% тог потенцијала за коришћење. Тиме отпадају све шпекулације и као једино извјесно рјешење овог питања намеће се његово уништење. Ово наоружање се, као такво, не може ни донирати ни продати.

Бранко Зрно је потом учесницима радионице предложио из дотадашње расправе проистекле

ЗАКЉУЧКЕ:

- 1. Неопходно је побољшати координацију и сарадњу свих институција и агенција које су укључене у процес рјешавања проблема у области лаког наоружања и муниције;**
- 2. Од Предсједништва БиХ и Министарства одбране БиХ очекује се да успоставе неопходну сарадњу својих служби и одмах координирају активности у области рјешавања вишка малог и лаког наоружања и муниције, што ће омогућити Предсједништву БиХ да у што краћем року, а најкасније до краја новембра 2008. године:**
 - а) донесе одлуку о потписивању ревидираног Пројекта документа о контроли оружја и муниције у БиХ, како би се обезбиједила средства која су Босни и Херцеговини већ одобрили донатори;**
 - б) коначно донесе одлуку о предлогу рјешавања вишка малог и лаког наоружања и муниције.**
- 3. Заједничка комисија ће у наредном периоду сагледати недостатке у области законодавне регулативе везане за област наоружања и муниције, те покушати пронаћи начин за њихово рјешавање.**

Такође, препоручено је да Заједничка комисија на својој сједници размотри питања која су била тема радионице и евентуално препоручи домовима ПСБиХ доношење одређених закључака с циљем рјешавања проблема истакнутих током њеног дводневног рада.

Председавајући
Заједничке комисије
Бранко Зрно